

Turun kaupungin lausunto Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista

Mika Helva 18.2.2022

International House Turku

Turku on koonnut maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut yhden luukun periaatteella toimivaksi International House Turku kokonaisuudeksi, jossa tarjotaan palveluja matalan kynnyksen ohjauksesta ja neuvonnasta (ohjaus- ja neuvontapalveluhanke sekä osaamiskeskus) aina kotoutumissuunnitelmien laadintaan (osana kuntakokeilua) ja asettautumissuunnitelmien tekemiseen (talent-hanke).

Lisäksi tehdään kartoitusjaksoja ja tarjotaan syventävää joko koulutuksen kautta tai suoraan työhön johtavaa työllistymistä edistävää palvelua.

Tulevaisuus

- Selonteossa ei oteta selvästi kantaa, miten edellä mainittu selontekoa vahvasti tukeva toiminta tullaan tulevaisuudessa rahoittamaan. Ohjaus- ja neuvontapalveluhankkeiden sekä osaamiskeskushankkeiden rahoitus on jaossa tänä vuonna viimeistä kertaa.
- Hallitusohjelmassa on luvattu vakinaistaa osaamiskeskustoiminta, mutta nyt erillisrahoituksen loppuessa tähän ei ole luotu tai tuotu kuntien tiedoksi tulevaa pysyvää rahoitusmallia. On toki puhuttu vieraskielisyyskertoimesta. Tämä osaamiskeskustoiminnan jatko on ehdottomasti turvattava, jotta selonteon tavoitteet maahanmuuttajien työllistymisen tuesta toteutuu.
- Kun kotoutumispalveluiden vastuu siirtyy myös työnhakijoiden osalta kunnille suurten kaupunkien osaamiskeskusten roolin merkitys kasvaa.

Ohjaus ja neuvontapalvelut

- Kunnan tehtäväksi annetaan ohjaus- ja neuvontapalvelut. Selonteossa ei oteta riittävästi kantaa siihen, miten turvataan tiedon saaminen tähän toimintaan valtion viranomaisilta (verottaja, migri, dvv ja kela) sekä tulevilta hyvinvointialueilta. Näille toimijoille tulisi tulevassa lainsäädännössä säätää yhteistyövelvoite kuntien kanssa samaan tapaan kuin laissa työlisyyttä edistävän monialaisen yhteispalvelun järjestämiseksi (TYP-laki) säädetään.
- Yhteistyö edellyttää mallia tiedonkulun helpottamiseksi sekä yhteistyön organisoimiseksi.

Kotoutumisohjelma

- Kotoutumisohjelman nimi on kuntasektorin kannalta haastava, kun kuntien velvollisuutena on laatia kotouttamisohjelma ja nimet voivat sekaantua. Sinänsä kotoutumisohjelma olisi parempi nimi myös kotouttamisohjelmalle, joka semanttisesti antaa passiivisen kuvan koutujasta.
- Kotoutumisohjelma on sisällöllisesti hyvä, mutta haasteena on, että Suomi ei edelleenkään ole kiinnittämässä samanlaista huomiota täällä työssä olevien ja tänne opiskelemaan tulleiden kotoutumisen edistämiseen ja siksi Suomen pitovoima on heikompi kuin tähän panostavalla Kanadalla.

Työvoiman turvaaminen

- Mahdollisuudet helpottaa ja nopeuttaa kansainvälistä turvaa saaneiden pääsyä työhön ovat kannatettavia.
- Tulisi myös helpottaa mahdollisuutta vaihtaa joustavammin turvaahakeneiden osalta työperäisen oleskeluluvan hakuun, jotta voisimme turvata työvoiman saatavuutta.
- Kansainvälinen houkuttelu on tärkeää, mutta Suomessakin tulisi harkita Kanadan mallin mukaisesti tänne haluavien työvoimapoolin perustamista, josta rekrytointi voitaisiin tehdä. Kotoutuminen tulee aloittaa työhön tulevien osalta jo lähtömaassa tulon helpottamiseksi.
- Oleskelulupien nopeuttaminen ja talent-toiminnan jatko ovat kannatettavia.

Koulutus tukemassa työllisyyttä

- Suomalaisen ammatillisen tutkintojärjestelmän haasteena on, että tutkintoja edellytetään suoritettavan suomenkielellä. Tämä hidastaa tutkintojen suorittamista ja siten työllistymistä sellaisiin tehtäviin, jossa pärjätään vähäisemmällä suomenkielen osaamisella.
- Työmarkkinoiden syrjinnän ja koulutussegregaation vähentäminen ovat tärkeitä tavoitteita, joihin tarvitaan uusia innovaatioita mm. tulee tarkastella kriittisesti sitä, jääkö toisen polven maahanmuuttajien kielitaito riittämättömälle tasolle, jos he ovat suomiäidinkielenä ryhmien sijaan S2-ryhmissä.

Asuinalueiden segregatio

- Selonteossa otetaan kantaa siihen, että maahanmuuttajien tulisi jakautua tasaisemmin eri alueille kuntien kesken ja toisaalta kasvukeskusten sisällä, mutta viime kädessä asuinpaikan valitsee maahanmuuttaja, joka muuttaa sinne, missä asuu samaa kieltä puhuvia ja missä on palvelut saatavilla.
- Turulla on kokemusta turvaa hakeneista, jotka muuttavat erilliskorvausten päätyttyä pienemmistä kunnista Turkuun ja heillä on varsin huono suomenkielen taito eli heidän kotoutuminen tulee aloittaa alusta. Tämä ongelma on ratkaistava.
- Turulla on valmius tukea muita Varsinais-Suomen kuntia kotoutumisen edistämisessä, mutta tämä on jotenkin resursoitava.

Lopuksi

- Turku on aloittanut valmistautumisen kokonaisvastuun ottamiseen kotoutumisen edistämisessä ja pitää hyvänä, että kokonaisvastuu annetaan yhdelle taholle.
- Palveluja ei tule liikaa erottaa eri työelämästatusten mukaisesti. Vaillinaisella suomenkielellä työssä olevan maahanmuuttajan työpaikka ei ole yhtä turvattu kuin muiden tai hänen Suomeen jääminen voi olla heikompaa.
- Turussa on hyviä kokemuksia turvaahakeneiden omasta sosiaali- ja terveystoimistosta, jota kutsutaan ulkomaalaistoimistoksi. Tällainen palvelu olisi turvattava kunnan yhteistyökumppanina jatkossakin hyvinvointialueilla.

Kuva: Heikki Räisänen

Turun tärkeimpiä menestystekijöitä on saada maahanmuuttajista koko kaupungin kasvun moottori ja kaupungista hyvä paikka kaikkien olla ja elää.